

S

yg. akt: I C 339/22

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 18 października 2023 r.

Sąd Okręgowy w Olsztynie I Wydział Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący:	sędzia Ewa Oknińska
Protokolant:	stażysta Alicja Pniewska

po rozpoznaniu w dniu 18 października 2023 r. w Olsztynie

na rozprawie

sprawy z **powództwa W. K.**

przeciwko Bankowi(...) S. A. z siedzibą w W.

o ustalenie ewentualnie o ustalenie

I. oddała powództwo o ustalenie, że umowa kredytu hipotecznego nr (...) zawarta w dniu 21 maja 2007 r. pomiędzy powódką W. K. a pozwanym Bankiem (...) S.A. w W. jest nieważna,

II. ustala, że postanowienia § 2 ust. 2, § 7 ust. 1 umowy kredytu hipotecznego nr (...) zawartej w dniu 21 maja 2007 r. pomiędzy powódką a pozwanym oraz § 3 ust. 2, § 8 ust. 3, § 9 ust. 4, § 21 ust. 1 Regulaminu kredytowania osób fizycznych w ramach usług bankowości hipotecznej w Banku (...) S.A., stanowiącego integralną część umowy są bezskuteczne wobec powódki,

III. w pozostałym zakresie oddała powództwo ewentualne,

IV. wzajemnie znosi koszty procesu między stronami.

sędzia Ewa Oknińska

Sygn. akt I C 339/22

UZASADNIENIE

Powódka W. K. pozwem z dnia 14 marca 2022 r. skierowanym przeciwko pozwanemu Bankowi (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w W., wniosła o:

ustalenie nieważności umowy o kredyt hipoteczny nr (...) zawartej w dniu 21.05.2007 r. pomiędzy powódką a pozwanym,

ewentualnie, wniosła o:

ustalenie bezskuteczności wobec powódki postanowień § 2 ust. 2, § 7 ust. 1, § 11 ust. 1 pkt 3 umowy oraz § 3 ust.2, § 8 ust. 3, § 9 ust. 4, § 21 ust. 1 „Regulaminu kredytowania osób fizycznych w ramach usług bankowości hipotecznej w Banku (...) S.A.” stanowiącego integralną część umowy,

zasądzenie od pozwanego na rzecz powódki zwrotu kosztów procesu wg norm przepisanych.

W uzasadnieniu powódka wskazała, że jako konsument zawarła z pozwanym umowę o kredyt hipoteczny nr (...) w dniu 21 maja 2007 r. na kwotę 262.526,78 zł na zakup mieszkania. Powódka w okresie od dnia 25.06.2007 r. do dnia 15 listopada 2021 r. na poczet spłat rat kredytu w sumie wpłaciła 107.740,10 zł oraz 29.017,39 CHF. Powódka podkreśliła, że ani umowa kredytu ani regulamin nie zawierają definicji „Tabeli Kursów Walut Obcych”, do której odwołuje się wielokrotnie umowa i Regulamin. Tym samym, w żaden sposób nie określono procedury określenia kursu waluty stosowanego przy uruchomieniu kredytu i potrącania rat przy jego spłacie. Dodatkowo z treści umowy nie sposób ustalić mechanizmu ustalania wysokości rat kapitałowo-odsetkowych, oprócz wskazania ich ilości. Powódka podniosła, iż wskazane powyżej zapisy umowy powodują jej nieważność, bowiem są sprzeczne z ustawą Prawo bankowe i Kodeks cywilny. Podkreśliła, iż brzmienie przywołanych postanowień umowy powoduje, iż przez umowę kredytu, która jest umową nazwaną, świadczenie wzajemne kredytobiorcy nie zostało jednoznacznie określone, a jego wartość została uzależniona jedynie od woli jednej strony zobowiązania, tj. pozwanego. Powódka wskazała, że w przedmiotowej umowie kredytobiorca poznał kwotę kredytu, jednakże nie poznał swojego świadczenia wzajemnego, bowiem kwota kredytu oddana do wykorzystania wraz z odsetkami jest inna od tej, którą kredytobiorca będzie obowiązany oddać bankowi, co jest wprost sprzeczne z art. 69 ustawy Prawo bankowe. W ocenie strony powodowej, o niedookreśloności świadczenia w umowie świadczy niemożność ustalenia z jej treści wysokości rat kapitałowo-odsetkowych. Do umowy nie był dołączony harmonogram spłat rat kredytu. Kredytobiorca otrzymał go dopiero po uruchomieniu kredytu i po dowolnym ustaleniu kwoty zobowiązania. Zdaniem powódki, klauzule indeksacyjna i tzw. kursów z tabeli bankowych dotyczą głównych świadczeń stron, jednakże wobec ich nietransparentności podlegają kontroli abuzywności. Powódka podniosła, że wyeliminowanie z umowy kwestionowanych postanowień uniemożliwia dalsze funkcjonowanie umowy, bowiem wówczas będzie ona tworzyć stosunek prawny, którego cel lub treść sprzeciwiałaby się naturze stosunku zobowiązaniowego, ustawie i zasadom współżycia społecznego. Wyeliminowanie wskazanych klauzul z podanych przyczyn nie może pozwalać na utrzymanie umowy z tej przyczyny, że bez tej klauzuli jej wykonywanie w pozostałym zakresie byłoby niemożliwe bez zasadniczej zmiany charakteru prawnego. Powódka wskazała na swój interes prawny o ustalenie nieważności umowy, bowiem jedynie takie orzeczenie niweczy jej skutki *ex tunc*. W przypadku uznania przez Sąd, że umowa kredytu jest ważna, powódka posiada interes prawny w ustaleniu bezskuteczności postanowień abuzywnych w celu wyeliminowania niepewności prawnej stosunków łączących strony na przyszłość. Wskazanej ochrony powódce nie zapewni roszczenie o zapłatę wobec konieczności ustalenia brzmienia umowy kredytu na przyszłość w celu jej dalszego wykonywania (pozew k. 4-17).

W odpowiedzi na pozew **pozwany Bank (...) S.A. z siedzibą w W.** wniósł o oddalenie powództwa w całości oraz zasądzenie od powódki na jego rzecz zwrotu kosztów postępowania, w tym zwrotu kosztów zastępstwa procesowego, według norm przepisanych. Pozwany zakwestionował wszelkie twierdzenia przywołane przez powodów w treści pozwu, za wyjątkiem tych wyraźnie przyznanych oraz zakwestionował powództwo zarówno co do zasady, jak i co do wysokości. Zaprzeczył, jakoby kwestionowane przez stronę powodową postanowienia stanowiły klauzule abuzywne. Pozwany stoi na stanowisku, iż kwestionowane postanowienia są sformułowane w sposób jasny, precyzyjny, nie budzący wątpliwości, ponadto są wobec powódki w pełni skuteczne i wiążą obie strony. Pozwany zakwestionował także twierdzenia powódki dotyczące rzekomego niedopełnienia przez bank obowiązków informacyjnych związanych z zawarciem umowy kredytu. Pozwany podniósł, że kredytobiorca zawarł umowę kredytu indeksowanego do CHF w sposób świadomy i dobrowolny pomimo równoczesnego przedstawienia mu oferty zawarcia kredytu w PLN. Jednocześnie kwestionując, jakoby powódka nie miała wpływu na treść postanowień zawartej umowy, a umowa z zasady była niekwestionowana. Dalej wskazał, iż kursy stosowane przez niego do rozliczeń były i są kursami rynkowymi. W ocenie strony pozwanej, powódka posiadała odpowiednią wiedzę na temat potencjalnego ryzyka, jakie wiąże się z zawarciem umowy kredytu indeksowanego do waluty obcej, w tym co do zmienności kursu franka szwajcarskiego i wpływu tegoż na wysokość jej zobowiązania, bowiem wiedzę taką traktować należy w kategoriach

powszechniej. Zdaniem pozwanego rzeczywistą przyczyną wniesienia w niniejszej sprawie pozwu niemal po 15 latach od zawarcia umowy kredytu jest w rzeczywistości próbą uniknięcia negatywnych skutków zmiany kursu CHF/PLN, nie zaś rzeczywista treść nawiązanego przez strony stosunku prawnego. Żądanie strony powodowej uznać należy za pozbawione podstaw, nadto w ocenie pozwanego takie roszczenie nosi znamiona nadużycia prawa podmiotowego. Ponadto pozwany podniósł brak interesu prawnego powódki w żądaniu ustalenia nieważności umowy bądź też bezskuteczności kwestionowanych postanowień umownych (odpowiedź na pozew k. 91-125v.).

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Powódka, działając jako konsument, w dniu 27 kwietnia 2007 r. złożyła wniosek kredytowy o kredyt w kwocie 262.526,77 PLN z przeznaczeniem na zakup lokalu mieszkalnego na rynku pierwotnym. Jako walutę kredytu oznaczyła CHF.

Następnie, w dokumencie datowanym na 14 maja 2007 r. pozwany bank przedstawił wyniki symulacji i oceny zdolności w oparciu o dochody wnioskodawczyni. Symulacja zawierała istotne parametry kredytu takie jak: oprocentowanie, prowizję od udzielenia kredytu, wysokość raty, warianty ubezpieczeń i ocenę zdolności – wszystkie w odniesieniu do walut: PLN i CHF. Zdolność kredytową powódka uzyskała w każdym z proponowanych wariantów. W kolejnej tabeli zaprezentowano wpływ zmiany stopy procentowej oraz kursu waluty (przy założeniu, że kurs CHF wzrośnie o wartość stanowiącą różnicę między maksymalnym i minimalnym kursem CHF z okresu 12 miesięcy tj. o 14,35 %) na wysokość raty kredytu indeksowanego do CHF.

Jednocześnie w umowie, w § 5 ust. 3 umowy kredytu kredytobiorca oświadczył, że wraz z wnioskiem kredytowym otrzymał pismo „Informacja dla wnioskodawców ubiegających się produkty hipoteczne indeksowane kursem waluty obcej, oparte na zmiennej stopie procentowej” i zapoznał się z nim.

W informacji tej wskazano, że wybierając zadłużenie w walucie obcej, kredytobiorcy korzystają aktualnie z oprocentowania niższego w porównaniu z kredytem złotowym i spłacają miesięcznie niższą ratę kredytu. Podkreślono przy tym, że zaciągając zobowiązanie w walucie obcej, kredytobiorcy narażeni są na ryzyko zmiany kursów walutowych, co sprawia, że zarówno rata spłaty jak i wysokość zadłużenia tytułem zaciągniętego kredytu przeliczona na PLN na dany dzień podlega ciągłym wahaniom, w zależności od aktualnego kursu waluty. Ryzyko kursowe jest znacznie mniejsze, jeżeli o kredyt walutowy ubiega się kredytobiorca osiągający dochody w tej samej walucie obcej. W informacji tej, zachęcono również do rozważania zaciągnięcia długoterminowego kredytu w PLN jako korzystniejszą alternatywę w stosunku do kredytów walutowych, które mimo atrakcyjnych aktualnie warunków cenowych w długim okresie mogą okazać się droższe na skutek wzrostu kursów walutowych. Zapoznano powódkę z przykładową symulacją wpływ zmiany stopy procentowej oraz kursu waluty na wysokość raty kredytu.

Powódka oświadczyła, że zapoznała się z powyższą informacją, oraz że w pierwszej kolejności przedstawiono jej ofertę kredytu w PLN, z której zrezygnowała.

(dowód: wniosek kredytowy k. 142-143, parametry wejściowe symulacji k. 156 informacja k. 158)

W dniu 21 maja 2007 r. powódka zawarła z pozwanym bankiem umowę kredytu hipotecznego (...) nr (...). W umowie oświadczyła, że zapoznała się z regulaminem kredytowania osób fizycznych w ramach usług bankowości hipotecznej w Banku (...) oraz cennikiem kredytu hipotecznego.

Zgodnie z § 2 ust. 1 umowy, pozwany udzielił powódce kredytu w kwocie 262.526,78 PLN. W § 2 ust. 2 umowy wskazano, że kredyt jest indeksowany kursem CHF, po przeliczeniu wypłaconej kwoty zgodnie z kursem kupna CHF według tabeli kursów walut obcych obowiązującej w banku w dniu uruchomienia kredytu lub transzy. Po uruchomieniu kredytu lub pierwszej transzy kredytu bank miał wysłać do kredytobiorcy pismo, informujące o wysokości pierwszej raty kredytu, kwocie kredytu w CHF oraz jego równowartości w PLN zgodnie z kursem kupna CHF według Tabeli Kursów Walut Obcych obowiązującej w Banku w dniu uruchomienia kredytu/transzy, przy czym

zmiany kursów walut w trakcie okresu kredytowania mają wpływ na wysokość kwoty zaciągniętego kredytu oraz raty kapitałowo-odsetkowej.

Kredyt został przeznaczony na zakup mieszkania w budowie od dewelopera oraz koszty wliczone w kredyt (§ 2 ust. 3 umowy).

Powódka zobowiązała się do spłaty kwoty kredytu w CHF ustalonego zgodnie z § 2 umowy w złotych polskich z zastosowaniem kursu sprzedaży CHF obowiązującego w dniu płatności raty kredytu, zgodnie z tabelą kursów walut obcych banku (§ 7 ust. 1). Spłata kredytu miała być dokonana w 396 ratach miesięcznych, w tym 5 rat obejmujących odsetki w okresie karencji kredytu oraz 391 równych ratach miesięcznych, które zawierają malejącą część odsetek oraz rosnącą część raty kapitałowej. Spłata rat miała następować przez bezpośrednie potrącanie przez bank należnych mu kwot z rachunku wskazanego w umowie (§ 7 ust. 2 i 3 umowy).

Zgodnie z postanowieniami § 6 umowy, kredyt oprocentowany był według zmiennej stopy procentowej i wynosił 3,6950 % w stosunku rocznym, co stanowiło sumę stopy referencyjnej LIBOR (3M) obowiązującej w dniu sporządzenia umowy oraz marży w wysokości 1,40 p.p. stałej w całym okresie kredytowania.

Zabezpieczeniem spłaty kredytu z odsetkami i innymi kosztami było ustanowienie hipoteki kaucyjnej do sumy 446.295,53 PLN na wskazanej w umowie nieruchomości, cesji na bank praw z polisy ubezpieczeniowej od ognia i innych zdarzeń losowych oraz cesji na bank praw z polisy ubezpieczeniowej na życie kredytobiorców (§ 9 ust. 1).

Zgodnie z § 11 ust. 1 pkt 3 wszelkie zmiany umowy wymagały zawarcia aneksu do umowy pod rygorem nieważności, za wyjątkiem m.in. zmian Regulaminu..

Integralną częścią umowy stanowił m.in. regulamin oraz cennik kredyt hipoteczny (§ 11 ust. 2 umowy),

W trakcie obowiązywania umowy Bank dokonał zmiany Regulaminu R21 na Regulamin R.31.8 (por. regulaminy k. 34-51 i k. 175-177, k. 179-181).

Stosownie do postanowień regulaminu R.21 kredyt może być indeksowany kursem waluty obcej na podstawie obowiązującej w banku tabeli kursów walut obcych (§ 3 ust. 2 Regulaminu). Rata kredytu indeksowanego obliczana była według kursu sprzedaży dewiz obowiązującego w banku na podstawie obowiązującej w banku tabeli kursów walut obcych z dnia spłaty (§ 8 ust. 3 Regulaminu). Przy czym w regulaminie R.31.8 wskazano, że tabela kursów walut obcych ustalana jest nie rzadziej niż raz dziennie na podstawie kwotowań rynkowych poszczególnych par walut przy możliwym odchyleniu dla kursu kupna i kursu sprzedaży nie większym niż 10% od kwotowań rynkowych. W przypadku, gdy tabela kursów walut obcych ustalana jest w danym dniu co najmniej 2-krotnie, do ustalenia wysokości raty przyjmowany jest kurs sprzedaży dewiz dla danej waluty najkorzystniejszy dla kredytobiorcy z kursów obowiązujących w dniu płatności raty (§ 8.3. regulaminu).

Z kolei w § 8 ust. 4. regulaminów wskazano, że kredytobiorca może zastrzec w umowie, iż bank pobierał będzie ratę spłaty w rachunku w walucie do jakiej kredyt jest indeksowany, o ile ten rachunek jest dostępny w ofercie banku.

W przypadku kredytu w walucie obcej, bank w następnym dniu po upływie terminu wymagalności kredytu, miał dokonać przewalutowania całego wymagalnego zadłużenia na PLN, z zastosowaniem aktualnego kursu sprzedaży dewiz, określonego przez bank w tabeli kursów walut obcych. Od wymagalnego kapitału, wyrażonego w PLN bank miał naliczać dalsze odsetki w wysokości dwukrotności odsetek ustawowych (§ 9 ust. 4 regulaminu R.21).

Zgodnie z regulaminami możliwa była wcześniejsza częściowa lub całkowita spłata kredytu. W przypadku kredytu indeksowanego kursem waluty obcej kwota wcześniejszej spłaty jest obliczana według kursu sprzedaży dewiz na podstawie obowiązującej w banku tabeli walut obcych z dnia realizacji wskazanego przez kredytobiorcę w dyspozycji o dokonanie wcześniejszej spłaty (§ 10 ust. 4). Od tej czynności należna była prowizja ustalona od kwoty wcześniejszej

spląty i przeliczana według kursu sprzedaży dewiz na podstawie obowiązującej w banku tabeli kursów walut obcych z dnia realizacji wcześniejszej spląty (§ 10 ust. 3 i 5).

Przewalutowanie kredytu na wniosek kredytobiorcy następowało według kursów:

kupna dewiz z dnia złożenia wniosku o przewalutowanie na podstawie obowiązującej w banku tabeli kursów walut obcych w przypadku zmiany waluty z PLN na walutę obcą,

sprzedaży dewiz z dnia złożenia wniosku o przewalutowanie na podstawie obowiązującej w banku tabeli kursów walut obcych w przypadku zmiany waluty z waluty obcej na PLN (§ 11 ust. 4 regulaminów).

Pozwany bank przewidywał możliwość podwyższenia kwoty kredytu, przy czym minimalna kwota podwyższenia wynosiła 2.000 PLN. W przypadku kredytu indeksowanego kursem waluty obcej prowizja za podwyższenie kwoty kredytu ustalana była od kwoty podwyższenia, przeliczonej według kursu sprzedaży dewiz na podstawie obowiązującej w banku tabeli kursów walut obcych z dnia sporządzenia aneksu (§ 12 ust. 1 i 3 regulaminów).

Zgodnie z § 21 ust 1 regulaminu R.21 bank zastrzegł sobie prawo do zmiany regulaminu z ważnych przyczyn. Za ważne przyczyny uznaje się w szczególności wprowadzanie nowych i nowelizacje ogólnych przepisów prawnych, dostosowanie do koniecznych zmian wprowadzonych w obowiązującym w banku systemie i informatycznym.

W przypadku niezaakceptowania zmian w Regulaminie kredytobiorca ma prawo w terminie 14 dni od dnia jego skutecznego powiadomienia o powyższych zmianach, w trybie o którym mowa w § 18, wypowiedzieć umowę kredytu z okresami wypowiedzenia 30 dni.

(dowód: umowa k. 22-27, regulamin R21 k. 34-51 i k. 175-177, regulamin R31.8 k. 178-181)

Kredyt został uruchomiony w pięciu transzach:

dnia 24 maja 2007 r. w kwocie odpowiadającej równowartości 109.344,77 CHF,

dnia 26 sierpnia 2008 r. w kwocie odpowiadającej równowartości 6.233,49 CHF,

dnia 27 sierpnia 2008 r. w kwocie odpowiadającej równowartości 566,88 CHF,

dnia 11 września 2008 r. w kwocie odpowiadającej równowartości 125,23 CHF,

dnia 10 października 2008 r. w kwocie odpowiadającej równowartości 1.583,68 CHF.

(dowód: zaświadczenie k. 63)

W dniu 29 sierpnia 2008 r. strony zawarły aneks nr (...) do umowy, na mocy którego w § 9 ust. 1 ppkt 1 umowy wpisano hipotekę kaucyjną do sumy 446.295,53 PLN na nieruchomości.

Aneksem z dnia 2 października 2008 r. dodano w § 3 ust. 3 kolejny cel kredytu, tj. wykończenie mieszkania: kwota: 3.600,52 PLN.

Kolejny aneks strony zawarły 2 lipca 2014 r. W § 2 umowy dodano kolejny ustęp, zgodnie z którym kurs wymiany walut obcych, na podstawie którego przeliczane są na złote polskie zobowiązania kredytobiorcy wyrażone w walucie obcej podawany jest w tabeli kursów walut obcych banku (TKWO). Podstawą do ustalenia kursów kupna i sprzedaży zawartych w TKWO miał być kurs bazowy, stanowiący średnią arytmetyczną z ofert kupna i ofert sprzedaży tej waluty oferowanych przez profesjonalnych uczestników rynku walutowego i podany na stronie serwisu (...) w chwili tworzenia TKWO. Wartości kursu kupna i wartości kursu sprzedaży z TKWO mogły odbiegać od kursu bazowego

o nie więcej niż 10%. Tabela miała być tworzona przynajmniej raz dziennie, każdego dnia roboczego. W § 7 ust. 1 kredytobiorca zobowiązał się spłacić kwotę kredytu w walucie, do której kredyt jest indeksowany lub denominowany.

Aneksem z dnia 27 maja 2016 r. wprowadzono prowizję za zwiększone ryzyko banku z tytułu występowania niskiego wkładu własnego. Zastrzeżono, iż do czasu gdy saldo zadłużenia z tytułu udzielonego kredytu nie stanie się równe lub niższe niż 210.400,00 PLN bank miał pobierać prowizję co miesiąc w kolejnych 36-miesięcznych okresach. Wysokość prowizji miała być obliczana zgodnie ze wzorem:

$$PR = [((SK * KSD) - (80\% * WN)) * 2,5\%] / 36$$

gdzie:

PR= prowizja,

SK – saldo zadłużenia ,

KSD – kurs sprzedaży CHF wg TKWO,

WN – wartość nieruchomości.

Ostatnim aneksem, zawartym w dniu 22 marca 2019 r. z umowy wykreślono postanowienia dotyczące prowizji za zwiększone ryzyko banku z tytułu występowania niskiego wkładu własnego. Pozostałe warunki nie uległy zmianie.

(dowód: aneks nr (...) z dn. 29.08.2008r., k. 60, aneks nr (...) z dn. 02.10.2008r. k.58-59, aneks nr (...) k. 56-57, aneks z dn. 27.05.2016r. k. 54-55, aneks z dn. 22.03.2019r. k. 52-53)

Środki z kredytu powódka przeznaczyła na zakup mieszkania, w którym mieszka do dziś. Od 2010 r. na kredytowanej nieruchomości zarejestrowana jest działalność gospodarcza – produkcja mebli, która była w międzyczasie zawieszona, obecnie również jest zawieszona. W tym mieszkaniu nigdy nie była prowadzona działalność gospodarcza. Koszty kredytu nie były wliczane w koszty działalności gospodarczej. Działalność powódka wykonywała w R., w przystosowanym do tego budynku. Zdecydowała się na kredyt powiązany z walutą CHF gdyż był znacznie korzystniejszy, niż kredyt typowo złotowy. Środki z kredytu powódka otrzymała w PLN i początkowo w tej walucie kredyt spłacała. Obecnie spłaca kredyt bezpośrednio w walucie CHF.

Powódka w 2020 r. dowiedziała się, że bank zastosował w umowie niedozwolone postanowienia umowne.

(dowód: zeznania powódki k. 265v.-266)

Sąd zważył, co następuje:

Sąd dokonał ustaleń faktycznych w sprawie w oparciu o załączone do akt dokumenty, w tym umowę o kredyt hipoteczny, wniosek kredytowy, regulaminy kredytowania i zaświadczenia wystawione przez pozwaną bank. Ich wiarygodność nie była kwestionowana przez żadną ze stron.

Ponadto Sąd uwzględnił zeznania powódki i świadka M. K. w zakresie jakim znajdują potwierdzenie w pozostałym materiale dowodowym. Podnieść należy, że świadek nie brał udział w zawieraniu tej konkretnej umowy z powódką. Świadek ograniczył się do kwestii związanych z przedstawianiem przez niego ofert kredytu.

Sąd pominął wniosek dowodowy strony pozwanej dotyczący dopuszczenia dowodu z opinii biegłego. Pominięcie dowodu zgłaszanego przez stronę jest bowiem dopuszczalne wtedy, gdy okoliczności sporne, na które dowód powołano, zostały dostatecznie wyjaśnione (wyrok Sądu Najwyższego z 19 grudnia 2012 r. sygn. akt II CNP 41/12, wyroki SN: z 12 stycznia 2005 r., I CK 451/04, z 5 lutego 2009 r., II UK 176/08 i z 13 grudnia 2010 r., III SK 16/10). Opinia biegłego stanowi jedynie dowód dający Sądowi, rozstrzygającemu sprawę merytorycznie, dokonanie ustaleń

w zakresie wymagającym wiadomości specjalnych (a więc wiedzy wykraczającej poza objętą zakresem wiedzy ogólnej – powszechnej). W tej sprawie Sąd uznał, że zgromadzone w sprawie dowody w postaci dokumentów, zeznań strony powodowej, w pełni pozwalają na rozstrzygnięcie sprawy, zaś wniosek dowodowy o dopuszczenie opinii biegłego potraktował, jako nieistotny dla rozstrzygnięcia sprawy.

Zgodnie z art. 189 k.p.c. można domagać się stwierdzenia przez sąd istnienia lub nieistnienia stosunku prawnego lub prawa, jeżeli strona ma w tym interes prawny, rozumiany jako obiektywną potrzebę usunięcia wątpliwości lub niepewności co do istnienia lub charakteru stosunku łączącego ją z inną stroną. Przyjmuje się również, że interesu w wytoczeniu powództwa o ustalenie nie ma, jeżeli swój cel strona może osiągnąć formułując dalej idące żądanie, które będzie czynić zadość jej potrzebom, np. w formie żądania zwrotu świadczeń spełnionych na podstawie nieistniejącego lub nieważnego stosunku prawnego.

Powód posiada interes prawny w wystąpieniu z żądaniem pozwu, a polega on na tym, że w istocie domaga się definitywnego usunięcia niepewności prawnej co do istnienia nawiązanego na podstawie tej umowy stosunku prawnego lub jego treści z uwagi na sprzeczności umowy z przepisami prawa oraz w przypadku wyeliminowania niektórych jej postanowień z uwagi na ich niedozwolony charakter. Zgodnie z art. 385¹ Kodeksu cywilnego (k.c.) skutkiem eliminacji takich postanowień nie zawsze musi być upadek całej umowy, gdyż co do zasady powinna ona obowiązywać dalej w zmienionej treści. W przypadku umowy długoterminowej, jaką jest objęta pozwem umowa kredytu, żądanie zwrotu kwot wypłaconych lub wpłaconych może wynikać z różnych przyczyn (np. z tytułu zaległych rat, wskutek wypowiedzenia umowy, dokonania nadpłaty), zatem samo rozstrzygnięcie o uwzględnieniu lub oddaleniu żądania zapłaty na tle tej umowy nie zawsze wyeliminuje wątpliwości co do jej istnienia lub treści. Taką możliwość daje natomiast rozstrzygnięcie o żądaniu ustalenia nieważności lub nieistnienia stosunku prawnego.

Analizując zasadność powództwa, wskazać należy, że przepisy ustawy Prawo bankowe na dzień zawarcia umowy kredytu dopuszczały możliwość zawierania umów kredytu ze wskazaniem waluty obcej. Zgodnie art. 69 ust. 1 i 2 ustawy – Prawo bankowe przez umowę kredytu bank zobowiązuje się oddać do dyspozycji kredytobiorcy na czas oznaczony w umowie kwotę środków pieniężnych

z przeznaczeniem na ustalony cel, zaś kredytobiorca zobowiązuje się do korzystania

z niej na warunkach określonych w umowie, zwrotu kwoty wykorzystanego kredytu wraz z odsetkami w oznaczonych terminach spłaty oraz zapłaty prowizji od udzielonego kredytu. Umowa kredytu powinna być zawarta na piśmie i określać w szczególności: strony umowy, kwotę i walutę kredytu, cel, na który kredyt został udzielony, zasady i termin spłaty kredytu, wysokość oprocentowania kredytu i warunki jego zmiany, sposób zabezpieczenia spłaty kredytu, zakres uprawnień banku związanych z kontrolą wykorzystania i spłaty kredytu, terminy i sposób postawienia do dyspozycji kredytobiorcy środków pieniężnych, wysokość prowizji, jeżeli umowa ją przewiduje, warunki dokonywania zmian i rozwiązania umowy.

Zasadnicze postanowienia umowy, w ocenie Sądu, spełniają więc przesłanki tego przepisu (w brzmieniu obowiązującym w dacie jej zawarcia) i pozwalają na uznanie jej za ważną umowę kredytu bankowego. Znane są: strony umowy i kwota oraz waluta kredytu, cel na jaki został udzielony, zasady i termin jego spłaty, wysokość oprocentowania i zasady jego zmiany oraz inne niezbędne warunki.

Jak wynika z treści zawartej pomiędzy stronami umowy, stosownie do jej postanowień, strony umówiły się, że kwota kapitału kredytu początkowo wyrażona

w walucie polskiej, zostanie w drodze indeksacji przeliczona na walutę franka szwajcarskiego i oprocentowana w sposób właściwy dla tej waluty. Jakkolwiek też przeliczenie dotyczące indeksacji następowało z zastosowaniem tabeli kursów obowiązującej w pozwanym Banku, skutkiem tego zastosowania nie jest unicestwienie czy unieważnienie umowy jako takiej w całości.

Zważywszy bowiem, że wniosek kredytowy bezspornie dotyczył kredytu

w walucie polskiej, zaś postanowienia umowy jednoznacznie wskazują, że Bank udziela kredytu w złotych polskich, a jego wypłata i spłata następuje w złotych polskich nie ulega wątpliwości, że strony zgodnie zamierzały zawrzeć umowę kredytu bankowego w tej właśnie walucie.

Umowa stron zawiera zatem elementy przedmiotowo istotne, które mieszczą się w konstrukcji umowy kredytu bankowego. Przy czym, przepisy ustawy Prawo bankowe na dzień zawarcia umowy kredytu dopuszczały możliwość zawierania umów kredytu ze wskazaniem waluty obcej. Jest to nadto konstrukcja dopuszczalna na podstawie art. 353¹ k.c., zgodnie z którym strony zawierające umowę mogą ułożyć stosunek prawny według swego uznania, byleby jego treść lub cel nie sprzeciwiały się właściwości (naturze) stosunku, ustawie ani zasadom współzycia społecznego, jej istota polegała bowiem na stworzeniu przez Bank możliwości wykorzystania przez powodów określonej kwoty pieniędzy w walucie polskiej z obowiązkiem zwrotu w określonym czasie jej równowartości z zastosowaniem miernika w postaci kursu waluty szwajcarskiej.

Odnosnie ryzyka zmiany kursu to wskazać trzeba, że na zmianę kursu waluty wpływa szereg czynników ekonomicznych jak i pozaekonomicznych, niezależnych od woli stron zawartej umowy. Kursy walut z natury swojego funkcjonowania cechują się zmienną wartością, wykazując raz tendencję zwyżkową, a innym razem spadkową. Zmienność kursów walut jest faktem powszechnie znanym, nie wymagającym dowodu. Jak wynika z podpisanego oświadczenia kredytobiorca został poinformowany o ryzyku kursowym i że po zapoznaniu się z ofertą Banku zdecydowali się zawrzeć umowę kredytu. Co do zasady zatem uznać trzeba, że brak jest podstaw do uznania, że umowa łącząca strony ze względu na jej konstrukcję (umowa kredytu indeksowanego) była sprzeczna z prawem lub z zasadami współzycia społecznego.

W niniejszej sprawie, powódka wskazała, że postanowienia: § 2 ust. 2, § 7 ust. 1, § 11 ust. 1 pkt 3 umowy oraz § 3 ust.2, § 8 ust. 3, § 9 ust. 4, § 21 ust. 1 Regulaminu stanowią postanowienia abuzywne.

Powódka, zawierając umowę kredytu występowała jako konsument w rozumieniu art. 22¹ k.c., co nie zostało skutecznie zakwestionowane przez stronę pozwaną.

Zgodnie z art. 385¹ k.c. postanowienia umowy zawieranej z konsumentem, które kształtują jego prawa i obowiązki w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami lub rażąco naruszają jego interesy, nie są wiążące, jeżeli nie zostały uzgodnione indywidualnie. Nie dotyczy to postanowień określających główne świadczenia stron, w tym cenę lub wynagrodzenie, jeżeli zostały sformułowane w sposób jednoznaczny (§ 1). Nieuzgodnione indywidualnie są te postanowienia umowy, na których treść konsument nie miał rzeczywistego wpływu, co w szczególności odnosi się do postanowień umowy przejętych z wzorca umowy zaproponowanego konsumentowi przez kontrahenta (§ 3). Wszelkie klauzule sporządzone z wyprzedzeniem są klauzulami pozbawionymi cechy indywidualnego uzgodnienia i okoliczności tej nie niweczy fakt, że konsument mógł znać ich treść. Uznanie, że treść danego postanowienia umownego została indywidualnie uzgodniona, wymagałoby wykazania, że konsument miał realny wpływ na konstrukcję niedozwolonego (abuzywnego) postanowienia wzorca umownego, zaś konkretny zapis był z nim negocjowany.

Zgodnie z postanowieniami umowy wysokość zobowiązania powodów (konsumentów) będzie przeliczana z zastosowaniem dwóch rodzajów kursu waluty indeksacyjnej – wypłata kredytu wg kursu kupna, zaś spłata wg kursu sprzedaży. W obu przypadkach chodzić miało o kursy pozwanego banku publikowane w niezdefiniowanej Tabeli. Konkretny sposób ustalania kursu nie został opisany w umowie. Bank miał jednostronną swobodę w zakresie ustalania kursu waluty indeksacyjnej. Umowa została zawarta na podstawie wzoru opracowanego i stosowanego przez bank.

Z zebranego w sprawie materiału dowodowego wynika, że postanowienia § 2 ust. 2, § 7 ust. 1 umowy oraz § 3 ust.2, § 8 ust. 3, § 9 ust. 4 nie zostały uzgodnione indywidualnie, gdyż strona powodowa nie miała rzeczywistego wpływu na treść postanowień w zakresie kursów przyjętych do rozliczeń kredytu, przy wyrażeniu zgody na objęcie kredytu powyższymi klauzulami indeksacyjnymi. Zgoda na przyjęcie zaproponowanych przez bank postanowień

warunkowała udzielenie kredytu. Wskazywana przez pozwanego okoliczność dotycząca doświadczenia, świadomości i wiedzy strony powodowej odnośnie postanowień umowy kredytu nie powoduje ustalenia, że postanowienie umowne dotyczące klauzul indeksacyjnych było z kredytobiorcą indywidualnie uzgadniane. Nie ma więc podstaw do przyjęcia, że postanowienia umowy w zakresie mechanizmu ustalania kursu waluty, stanowiącej narzędzie waloryzacji kredytu i wyznaczającej wysokość zobowiązania powoda względem pozwanego, zostały w przypadku umowy stron uzgodnione indywidualnie.

Dalej należało rozważyć, czy – skoro zakwestionowane postanowienia dotyczą głównego przedmiotu umowy – są wystarczająco jednoznaczne i czy wynikające z nich prawa lub obowiązki stron zostały ukształtowane sprzecznie z dobrymi obyczajami lub w sposób rażąco naruszający interesy powoda jako konsumenta.

Umowa nie wskazywała, w jaki konkretnie sposób tabela kursów banku jest ustalana. Nie wskazywał również tego Regulamin kredytowania osób fizycznych

w ramach usług bankowości hipotecznej w Banku (...) S.A., który w swoich postanowieniach odwoływał się do kredytów indeksowanych kursem waluty obcej,

w tym CHF. To zaś nie pozwala na uznanie, aby postanowienia waloryzacyjne były wystarczająco jednoznaczne.

Przyznanie sobie przez pozwanego jednostronnej kompetencji do swobodnego ustalania kursów przyjmowanych do wykonania umowy prowadzi do wniosku, że były one sprzeczne z dobrymi obyczajami i naruszały rażąco interesy powodów w rozumieniu art. 385¹ § 1 k.c., oceniane na datę zawarcia umowy. Dla uznania postanowienia umownego za niedozwolone wystarczy taka jego konstrukcja, która prowadzi do obiektywnej możliwości rażącego naruszenia interesów konsumenta, przy czym bez znaczenia pozostaje sposób wykonania umowy stron w tym zakresie. Zgodnie z art. 385² k.c. ewentualna abuzywność postanowień umowy podlega badaniu na datę jej zawarcia z uwzględnieniem towarzyszących temu okoliczności

i innych umów pozostających w związku z umową objętą badaniem. Bezzasadne było prowadzenie postępowania dowodowego w kierunku wykazania, czy kursy walut CHF/PLN według których dochodziło do rozliczenia stron z umowy kredytu stanowiły kursy rynkowe, jak też te kursy się kształtowały w porównaniu do innych Banków, zależności kursu ze zmianami na rynku walutowym, czy w końcu stosowanej praktyki rynkowej.

Postanowienia umowy wskazywały na dwa rodzaje kursów – pierwszy do ustalenia wysokości kredytu w tej walucie po jego wypłacie w walucie polskiej oraz drugi do ustalenia wysokości kolejnych rat spłaty w PLN. Pierwszy z nich określono jako kurs kupna, a drugi – jako kurs sprzedaży CHF. Jak wiadomo powszechnie, kurs kupna to w pewnym uproszczeniu kurs, po którym deklarowane jest kupno danej waluty, a kurs sprzedaży to kurs, po którym deklarowana jest jej sprzedaż, względnie kursy, według których będą rozliczane takie transakcje. Kurs kupna z reguły jest niższy od kursu sprzedaży, a że tak było zawsze w okresie wykonywania umowy stron potwierdza opisany powyżej sposób ustalania ich wysokości w pozwanym Banku. Różnica między tymi kursami, czyli tzw. spread walutowy, w uproszczeniu powinien zawierać w sobie koszt zakupu waluty i marżę (zysk) towarzyszący jej sprzedaży. Naliczenie spreadu ma ekonomiczne uzasadnienie w przypadku rzeczywiście zawieranych transakcji kupna i sprzedaży waluty, gdzie są ponoszone rzeczywiste koszty i można oczekiwać wynagrodzenia za rzeczywiście powzięte czynności. Nie ma natomiast uzasadnionych podstaw stosowanie spreadu przy rozliczaniu wypłaty i spłaty kredytu udzielanego, wypłacanego i spłacanego w walucie polskiej, a jedynie waloryzowanego kursem waluty obcej. W przypadku takiego kredytu nie dochodzi bowiem do żadnych realnych transakcji walutowych związanych bezpośrednio z udzieleniem kredytu, a jedynie do szeregu obliczeń matematycznych, których celem jest określenie wartości kredytu udzielonego w PLN oraz wartości poszczególnych rat spłaty według miernika wartości, jakim jest kurs waluty obcej. Stosowanie w tym celu różnych kursów nie ma zatem racjonalnego uzasadnienia. Bank nie ponosi bowiem żadnych kosztów zakupu waluty w celu wypłaty konkretnego kredytu udzielanego w złotych ani kosztów jej sprzedaży na rzecz kredytobiorcy i nie powinien również oczekiwać ich zwrotu, jak i dodatkowego wynagrodzenia (zysku) z tytułu takich czynności.

W umowie nie zostały sprecyzowane jasne i obiektywne kryteria ustalania przez bank kursu waluty, przyjmowanego do rozliczania wypłat i spłat kredytu w sposób, który pozwalałby kredytobiorcy na weryfikację poprawności kursu, a co za

tym idzie sprawdzenie wysokości żądań banku (np. przez odwołanie do parametrów finansowych publikowanych lub znanych powszechnie). Brak takiej możliwości i zastrzeżenie dla banku wyłącznej kompetencji do ustalania wysokości kursu, według którego będzie rozliczana spłata kredytu i ustalana wysokość zobowiązania kredytobiorcy, jawiłyby się zatem jako rażąco naruszające interesy powoda. Narażałyby ich bowiem na niczym w zasadzie nieograniczone żądania banku co do spłaty udzielonego kredytu i jego wysokości, zależne wyłącznie od kursu waluty, do której waloryzowany jest kredyt, a którego wysokość zależy od woli banku.

Ponadto bank nie wykazał, aby dokonał skutecznej zmiany regulaminu, dokonując w tym zakresie indywidualnego uzgodnienia z powodem. Jednostronna zmiana regulaminu przez bank nie może bowiem sanować abuzywnych postanowień umownych. Zresztą postanowienia zmienionego regulaminu nie precyzują w sposób jednoznaczny kryteriów ustalania kursów przez bank.

W ocenie Sądu zawarcie aneksu z dnia 02 lipca 2014 r. nie sanowało wadliwej czynności prawnej. W doktrynie podniesiono (zob. E. Łętowska „Prawo umów konsumenckich” Wyd. C.H. Beck 2002 r., str. 22), że „europejska ochrona konsumenta opiera się na paradygmacie przejrzystości informacji i oznacza działania na rzecz stworzenia warunków dla swobodnego wyboru i decyzji konsumenckiej, bowiem pozycja źle poinformowanego partnera umowy, kierującego się własną oceną sytuacji i decyzjami co do zawarcia umowy podlega z oczywistych przyczyn degradacji”. W niniejszej sprawie powód, jako konsument, ewidentnie nie złożył oświadczenia w przedmiocie wyłączenia zastosowania sankcji niezwiązania klauzulą niedozwoloną. W ocenie Sądu Bank nie może jednak zasłonić się w tej sprawie brakiem wiedzy o abuzywnym charakterze postanowień zawartych w umowie. W dacie zawierania aneksu, powód nie był należycie poinformowany o tym, że klauzule abuzywne w umowie mogą zostać przez niego zaaprobowane.

Oceny tej nie zmienia sposób, w jaki bank pozyskuje środki na kredyty, czy też sposób wykazywania ich w sprawozdaniach finansowych lub – najogólniej rzecz ujmując – sposób księgowania. Powtórzyć trzeba, że w przypadku umowy, której przedmiotem jest udzielenie kredytu w walucie polskiej, kurs waluty obcej jest stosowany jedynie w celu waloryzacji zobowiązania, a między kredytobiorcą a bankiem nie dochodzi w istocie do żadnych rozliczeń walutowych i powstania związanych z tym kosztów.

Skutkiem uznania zapisów umowy wymienionych w 2 ust. 2, § 7 ust. 1 umowy oraz § 3 ust.2, § 8 ust. 3, § 9 ust. 4 Regulaminu za niedozwolone jest wyeliminowanie ich z tej umowy. Wskutek wyeliminowania zawartych w umowie klauzul abuzywnych, brak jest wyraźnie oznaczonych zapisów dotyczących mechanizmu ustalania kursu waluty, jaki miałby być przyjmowany do ustalania wysokości rat spłaty w złotych polskich w kolejnych terminach płatności oraz rozliczenia wysokości pozostałego do spłaty zadłużenia powodów.

Zgodnie z aktualnym poglądem wyrażonym w orzecznictwie, klauzulę waloryzacyjną traktuje się jako główne świadczenie kredytobiorcy, gdyż wpływa ona na wysokość tego świadczenia (vide: wyrok Sądu Najwyższego z dnia 9 maja 2019 r. sygn. akt: I CSK 242/18, legalis nr 1966950, wyrok Sądu Apelacyjnego w Białymostku z dnia 08 sierpnia 2019 r., I ACa 126/19). Zatem, w odniesieniu do przeliczenia należności stron brak jest możliwości zastępowania niedozwolonych klauzul umownych przepisami o charakterze ogólnym, które są przepisami dyspozytywnymi. Pogląd ten został wypracowany w oparciu o związanie wszystkich sądów Unii Europejskiej wykładnią dyrektywy 93/13/EWG dokonaną przez Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej w wyroku z dnia 3 października 2019 r. w sprawie C-260/18.

TSUE podtrzymał pogląd, że w przypadku ustalenia, że w umowie zostało zawarte postanowienie niedozwolone w rozumieniu dyrektywy, skutkiem tego jest wyłącznie wyeliminowanie tego postanowienia z umowy, chyba że konsument następczo je zaakceptuje. Jedynie w drodze wyjątku możliwe jest zastosowanie w miejsce postanowienia niedozwolonego przepisu prawa o charakterze dyspozytywnym.

Wyjątek ten obejmuje sytuacje w której jest zgoda stron na jego zastosowanie oraz okoliczność, że brak takiego zastąpienia skutkowałby upadkiem umowy

i niekorzystnymi następstwami dla konsumenta, który na takie niekorzystne rozwiązanie się nie godzi.

Dotychczas, orzecznictwo usuwając z umowy klauzule abuzywne odwoływało się do norm ogólnych prawa cywilnego, zastępując klauzule waloryzacyjną średnim kursem walut obcych prezentowanym przez Narodowy Bank Polski czy też innych kursów walut wskazywanych przez strony w umowie. Zgodnie ze stanowiskiem TSUE nie jest możliwe zastąpienie postanowienia niedozwolonego przez odwołanie się do norm ogólnych prawa cywilnego, gdyż spowodowałoby to ingerencję, mogącą wpłynąć na równowagę interesów, powodując nadmierne ograniczenie swobody zawierania umów. Zresztą, pozostawałoby to także w sprzeczności z bytem klauzuli waloryzacyjnej jako świadczenia głównego kredytobiorców.

Zatem należy rozważyć, czy umowa łącząca strony może być utrzymana bez niedozwolonych klauzul, czy też nie jest to możliwe i należy ustalić nieważność umowy.

W ocenie Sądu brak jest przesłanek do uznania przedmiotowej umowy o kredyt za nieważną. W myśl przepisu art. 385¹ § 2 k.c. należało wyeliminować postanowienia umowne o charakterze niedozwolonym składające się na klauzulę waloryzacyjną uznając, że udzielony kredyt stanowił kredyt złotowy niezawierający takiej klauzuli.

Za możliwością utrzymania umowy przemawia okoliczność, że po wyeliminowaniu z umowy postanowień niedozwolonych, nadal znana jest kwota kredytu, cel kredytu, okres i termin spłaty, wysokość prowizji oraz oprocentowanie. Zatem, tak skonstruowana umowa w pełni spełnia przesłanki umowy kredytu w świetle prawa bankowego i pozostaje zgodna z zasadą swobody kształtowania stosunków umownych, nie naruszając tym samym zasad współżycia społecznego. W tym miejscu wskazać należy, że eliminacja klauzul abuzywnych czyni zadość celu przepisów odnoszących się do niedozwolonych klauzul umownych w zakresie wyłącznego niestosowania tych postanowień, gdyż umowa powinna nadal obowiązywać bez jakichkolwiek innych zmian, o ile jest to prawnie możliwe (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 14 lipca 2017 r. sygn. akt: II CSK 803/16.)

Podnieść należy, że zgodnie z art. 6 ust. 1 dyrektywy 93/13/EWG należy dążyć do osiągnięcia stanu niezwiązania konsumenta nieuczciwymi postanowieniami umownymi, przy jednoczesnym utrzymaniu w mocy umowy. Zatem po wyeliminowaniu wskazanych postanowień umowa stron nadal może być wykonywana bez zmiany charakteru jej głównego przedmiotu. Głównym przedmiotem umowy kredytu jest bowiem zobowiązanie banku do udostępnienia kredytobiorcy na czas oznaczony kwoty środków pieniężnych na ustalony cel i zobowiązanie kredytobiorcy do korzystania z niej na warunkach określonych w umowie, zwrotu kwoty wykorzystanego kredytu wraz z odsetkami w oznaczonych terminach spłaty oraz zapłaty prowizji od udzielonego kredytu (art. 69 pr. bank.).

Wobec powyższego, ostatecznie umowę o kredyt zawierającą klauzule waloryzacyjne należy traktować jako kredyt złotowy, oprocentowany według przewidzianej umownie stawki LIBOR, przy czym, powołując się na wykładnię w powołanej sprawie C – 260/18 nie ma znaczenia to, że Bank najprawdopodobniej nie ustaliłby wysokości oprocentowania według stawki LIBOR.

Powyższy wywód uwzględnia fakt, że 14 października 2021 r. Komisja Europejska wydała Rozporządzenie Wykonawcze (UE) 2021/1847 w sprawie wyznaczenia ustawowego zamiennika dla niektórych terminów zapadalności stopy LIBOR dla franka szwajcarskiego (CHF LIBOR). Na mocy tego rozporządzenia wskaźnik LIBOR CHF został zastąpiony wskaźnikiem SARON. Zmiana następuje z dniem zaprzestania publikacji wskaźnika LIBOR CHF i jest natychmiastowa. Modyfikacja nie wymaga podjęcia żadnych działań przez strony stosunków prawnych. W ocenie Sądu, sprawia to, że powyższa kwestia nie powinna mieć znaczenia dla możliwości kontynuowania wykonania umowy.

W ocenie Sądu, opisane powyżej postanowienia umowne w zakresie kwestionowanym stanowią niedozwolone klauzule umowne, a zatem są one bezskuteczne względem powoda. Jednocześnie usunięcie z umowy niedozwolonych postanowień nie powoduje jej nieważności, umowa bowiem może być dalej wykonywana. Umowa stron nadal może być wykonywana jako umowa kredytu bankowego po wyeliminowaniu spornych postanowień. W oparciu o pozostałe postanowienia umowy możliwe jest bowiem określenie praw i obowiązków stron.

Poprawność tego rozumowania została ostatnio potwierdzona w wyroku Sądu Najwyższego z dnia 1 czerwca 2022 roku, sygn.. akt II CSKP 364/22, w którym z całą mocą podkreślono, że: „(...)usunięcie niedozwolonego postanowienia umownego nie oznacza w tym wypadku niedopuszczalnej zmiany nieuczciwego warunku, zaś dalsze trwanie umowy łączącej pozwanego z powodem jest możliwe i zbieżne z celem dyrektywy 93/13, by umowa w pozostałej części co do zasady nadal obowiązywała strony(...)”.

Podobnie w wyroku Sądu Najwyższego (Sygn. akt II NSNc 89/23) z dnia 5 kwietnia 2023 r. Sąd Najwyższy potwierdził, że okoliczność wystąpienia w umowie klauzul abuzywnych nie czyni automatycznie nieważną całość umowy. Celem dyrektywy 93/13 nie jest unieważnienie wszystkich umów zawierających postanowienia niedozwolone, lecz przywrócenie równowagi między stronami.

Z tych przyczyn Sąd na podstawie art. 58 k.c. oraz powołanych przepisów oddalił żądanie ustalenia nieważności umowy kredytu (pkt I wyroku).

Zatem należy przyjąć, że umowa stron jest ważna i skuteczna, natomiast bezskuteczne i niewiążące powodów są postanowienia dotyczące mechanizmu indeksacji z uwagi na stosowanie dwóch różnych rodzajów kursów, które mogły być swobodnie ustalane przez jedną ze stron umowy. Z przyczyn wskazanych wyżej w uzasadnieniu, Sąd ustalił, że umowa kredytu zawiera następujące postanowienia niedozwolone, które nie wiążą powodów:

- 2 ust. 2, § 7 ust. 1 umowy

- § 3 ust.2, § 8 ust. 3, § 9 ust. 4 Regulaminu.

Ponadto postanowienie § 21 ust. 1 regulaminu jest postanowieniem niedozwolonym. Bank zastrzegł sobie bowiem prawo do zmiany Regulaminu z ważnych przyczyn. W ocenie Sądu powyższe postanowienie narusza ważny interes powoda jako strony umowy. Zgodnie z art. w art. 385³ pkt 10 k.c. niedozwolonymi postanowieniami są postanowienia uprawniające przedsiębiorcę do jednostronnej zmiany umowy bez ważnej przyczyny wskazanej w tej umowie. Zakwestionowane postanowienie nie wskazuje w sposób wyczerpujący i jednoznaczny, jakie ważne przyczyny powodują zmianę regulaminu. W ocenie Sądu powyższe postanowienie pozostawia bankowi możliwość zmiany umowy w nieograniczonym zakresie. Powyższe postanowienie narusza ważny interes powoda jako strony umowy.

Bank przyznał w nim sobie niczym nieograniczone prawo do zmiany regulaminu, pozbawiając jednocześnie kredytobiorcę choćby potencjalnej możliwości ustalenia jego treści. Jediną formą „obrony” drugiej strony kontraktu było wypowiedzenie umowy w przepisany terminie, co w ocenie Sądu jest konsekwencją zbyt daleko idącą i rażąco naruszającą interesy powoda w rozumieniu art. 385¹ § 1 k.c.

Natomiast kwestionowane postanowienia umowy w pozostałej części tj. w § 11 ust. 1 umowy w ocenie Sądu nie narusza interesów powoda. Zgodnie z § 11 ust. 1 pkt 3 umowy wszelkie zmiany umowy wymagały zawarcia aneksu pod rygorem nieważności, za wyjątkiem zmian w Regulaminie. Wskazać należy, że do skutecznej zmiany regulaminu ustawodawca nie przewidział żadnej szczególnej formy, zatem strony stosunku prawnego mogą ustalić, że taka zmiana następowała będzie w formie innej niż pisemna pod rygorem nieważności.

Jak już wskazano wyżej kwestionowane postanowienia stanowią niedozwolone klauzule umowne. Wyrok ustalający w niniejszej sprawie wyeliminuje wątpliwości co do tego, czy strony łączy umowa kredytowa a jeśli tak to w jakim zakresie. Z powyższych względów na podstawie art. 385¹ k.c. i art. 189 k.p.c. orzeczono jak w pkt II i III wyroku.

Orzeczenie o kosztach procesu niniejszego postępowania Sąd oparł na treści przepisu art. 100 k.p.c. W oparciu o powyższy przepis, mając na uwadze, że żądanie strony powodowej zostało częściowo uwzględnione, koszty zostały wzajemnie zniesione między stronami. Na koszty procesu poniesione przez powoda składała się: opłaty za udzielone pełnomocnictwo w wysokości 17 zł, opłata sądowa od pozwu w wysokości 1.000 zł, wynagrodzenie pełnomocnika w kwocie 10.800 zł. Na koszty procesu poniesione przez stronę pozwaną składały się z kolei: opłata za udzielone

pełnomocnictwo w wysokości 17 zł oraz wynagrodzenie pełnomocnika w wysokości 10.800 zł. Wzajemne zniesienie kosztów procesu jest możliwe wtedy, gdy obie strony są w takim samym lub zbliżonym stopniu wygrywającym i przegrywającym, co miało miejsce w niniejszej sprawie.

sędzia Ewa Oknińska